

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság tájékoztatója a CO mérgezések és a kéménytüzek megelőzéséről.

A szén-monoxid mérgezések megelőzése

Modern világunk sajnálatos velejárója, hogy mindennapossá válnak a szén-monoxid-mérgezéssel kapcsolatos hírek. A szén-monoxid jelenlétét nem érzékeljük, mivel színtelen, szagtalan, a szervezetre gyakorolt hatásai (rosszullét, szédülés, hányinger, fáradtság) könnyen összetéveszthetők egyéb betegségek tüneteivel. Az akár halálos kimenetelű esetek néhány egyszerű és könnyen betartható szabállyal megelőzhetők.

Szén-monoxid-mérgezés elsősorban valamely **tüzelő berendezés** nem megfelelő üzemeltetése miatt fordulhat elő. A másik veszélyforrást a **gépjárművek zárt térben** (garázs, mélygarázs, alagút) történő üzemeltetése jelenti; kerüljük az ilyen helyeken való huzamos tartózkodást, a járművet csak a feltétlenül szükséges ideig járassuk és ha van ilyen, figyeljük a szén-monoxid-érzékelő jelzését.

Ha mi szenvedünk mérgezést!

A mérgezésre kezdetben kábultság, fejfájás, fülzúgás, hányinger, szédülés, zavartság, a bőr kipirulása jellemző. Hasonló tüneteket más, kevésbé veszélyes betegség is okozhat, ezért a mérgezést szenvedő hajlamos elbagatellizálni a problémát. A mérgezés későbbi fázisaiban izomgörcsök, hányás, bénulás, majd a legsúlyosabb esetekben eszméletvesztés és fulladás lép fel. Bár a tüneteket nehéz felismerni, ha szén-monoxid mérgezés szempontjából potenciálisan veszélyes helyiségben tartózkodunk (kazánház, fürdőszoba, garázs), esetleg többször, több családtagnál is ugyanott jelentkeznek a panaszok, mindenképp gyanakodjunk a mérgezés lehetőségére! Ha a fenti tüneteket észleljük, azonnal menjünk szabad levegőre, hívjunk segítséget!

A balesetek megelőzését úgy alapozhatjuk meg legjobban, hogy a tervezéssel, kivitelezéssel és az üzembe helyezéssel megfelelő **szakembert** bízunk meg. Soha ne becsljük alá ezeket a feladatokat, a tervező, a tervek szerint eljáró kivitelező és az üzembe helyezéshez szükséges szakemberek gondos munkája garancia lehet a műszaki követelményeknek megfelelő és biztonságos rendszerek működésére.

A legtöbb tüzelőberendezésnek elengedhetetlen része az égéstermék-elvezető, a **kémény**. Amennyiben a kémény járata leszűkül (behulló téglák, vakolat, beköltöző madarak, darazsak stb. miatt), úgy a helyiség levegőjét használó, nyílt égésterű hőtermelő-berendezésből az égéstermék egy része vagy egésze a helyiségbe áramlik vissza. Ha ez bekövetkezik, a lakásban lévő levegő szén-monoxid-koncentrációja drasztikusan megemelkedik.

A kémények **fokozott igénybevételnek** vannak kitéve (korrózió, fagy, dinamikus hőterhelés, lerakódások, stb.), emiatt az említett keresztmetszet-szűkületek előbb-utóbb óhatatlanul kialakulhatnak. Ezért elengedhetetlen a kémények rendszeres ellenőrzése, ezek során ugyanis a hibák felderíthetőek, megszüntethetőek, a tragédia pedig megelőzhető. A saját érdekünk tehát, hogy ne akadályozzuk a rendszeres kéményseprői **ellenőrzést, felülvizsgálatot**, szükség szerint a kémény tisztítását, és fogadjuk meg a szakember tanácsait.

A helyiségekben lévő szálló por és vízgőz szennyezi a **tüzelőberendezés** hőcserélő felületeit, ez gátolja az égéstermék elvezetését, ami szintén kedvez a szén-monoxid keletkezésének. Bár csak ötévenként kötelező a gázfogyasztó-berendezéseket szakemberrel felülvizsgáltatni, kifejezetten javasolt ezt gyakrabban, akár évente elvégeztetni. Ez egyébként a berendezések olcsóbb üzemeltetéséhez is hozzájárul.

Új tüzelőberendezések kiválasztása során célszerű a külső levegőt közvetlenül használó, a helyiségek légtérétől függetlenül üzemeltethető, zárt égésterű berendezéseket előtérbe helyezni. Ilyenek és szakszerű égéstermék-elvezetők használata esetén gyakorlatilag kizárhatjuk a szén-monoxid megjelenését.

Néhány épületgépészeti berendezés is jelentősen rontja a tüzelőberendezés levegőellátását és az égéstermék elvezetését: konyhai páraelszívók, mellék helyiségek szagelszívói, különböző tüzelőanyaggal üzemeltetett kéményes, nyílt égésterű tüzelőberendezések lakáson belüli együttes üzemeltetése, központi porszívó, szárítós mosógép, mobil klíma.

Ha minden óvintézkedést megtettünk, berendezéseinket, épületgépészeti rendszerünket műszakilag megfelelő állapotban tudjuk, de még növelni akarjuk a biztonságunkat, akkor vásárolhatunk és használhatunk **szén-monoxid-érzékelőt**. Az érzékelők akkor tudják betölteni kellőképpen funkciójukat, ha megbízható típust szerzünk be, azt a gyártó előírásainak megfelelően telepítjük és használjuk, az érzékelőt élettartama (általában 5 év) lejárata előtt lecseréljük. A szén-monoxid-érzékelők használata életet menthet, beszerelése mindenképpen ajánlott.

Javasoljuk, hogy ismerje meg a szén-monoxid-mérgezés veszélyességét, a kockázatot ne becstülje alá csak azért, mert „eddig is minden rendben volt”. **Összegzőképpen** az alábbiakat tanácsoljuk:

- Gondoskodjon arról, hogy a kéményseprők a rendszeres ellenőrzést elvégezhesék, a feltárt hiányosságok megszüntetésével együtt járó költségeket ne tekintse feleslegesnek, az a biztonság alapfeltétele!
- Rendszeres időközönként vizsgálta meg, hogy tüzelőberendezései megfelelőek!
- Körültekintően üzemeltesse tüzelőberendezéseit, mindig gondoskodjon megfelelő levegő-utánpótlásról!
- Használjon szén-monoxid-érzékelőt, válasszon megfelelő típust és tartsa be a gyártó előírásait!

Amennyiben felmerül a szén-monoxid mérgezés gyanúja (szédülés, fejfájás, rosszullet), azonnal nyissák ki az ablakokat, ajtókat, kezdjék meg a szellőztetést, és menjenek szabad levegőre! Mérgezés esetén hívják a mentőszolgálat munkatársait!

Égéstermék elvezetők (kémények) ellenőrzésével, tisztításával és műszaki felülvizsgálatával kapcsolatos tudnivalók

A tüzelőberendezések szakszerű karbantartása és megfelelő üzemeltetése nemcsak a tüzek megelőzése érdekében nagyon fontos, hanem a szén-monoxid képződés megelőzése érdekében is. Szén-monoxid akkor képződik, ha a tüzelőberendezésekben (kazánok, kályhák stb.) nem ég el tökéletesen a tüzelőanyag (földgáz, fa, szén stb.) A készülékek nem megfelelő üzemeltetése során veszélyes mértékben felgyűlhet a lakóhelyiségben a szén-monoxid. A szénmonoxid színtelen szagtalan, íztelen gáz, ezért „csendes gyilkosként” is emlegetik. A balesetek túlnyomó többsége télen történik, amikor a fogyasztók használják a fűtőkészülékeiket, azonban nem gondoskodnak azok megfelelő üzemállapotáról, és a kellő szellőztetésről.

A szénmonoxid mérgezés tünetei nagyon hasonlítanak az influenza jeleihez. Fejfájás, fáradtság, szapora lélegzetvétel, émelygés, szédülés. Erősebb mérgezés esetén a bőr színe élénkpirossá válhat. Amennyiben észleli a tünetek bármelyikét is, azonnal nyissa ki az ablakokat, ajtókat, menjen szabadlevegőre, és hívjon segítséget!

A legfontosabb, hogy mindig gondolkodjunk előre, és előzzük meg a tragédiákat! Lehetőség szerint vásároljon szén-monoxid szintet mérő készüléket. Kereskedelmi forgalomban már elérhető áron kapható minden nagyobb áruházban.

Rendszeresen ellenőriztesse szakemberekkel az összes gáz-, olaj-, fatüzelésű háztartási berendezéseit (fűtőtestek, gáztűzhely, bojler, kazán, csövek tömítése stb.)

Olyan égéstermék-elvezető berendezést (kémény) ne használjon, amelynek műszaki állapota nem megfelelő, amelynél a jogszabály szerinti évenkénti vizsgálatot és tisztítást nem végezték el.

Rendszeresen ellenőrizze, hogy megfelelő-e ezek szigetelése és szellőzése!

Ügyeljen arra, hogy ne duguljanak el a csövek, és a kémények!

A koromzsákokat és a tisztító ajtókat, idomokat tartsa állandóan zárt állapotban!

Egy kis odafigyeléssel megelőzhetőek a tragédiák, készüljünk fel a fűtési szezonban jelentkező veszélyforrásokra!

A kémények megfelelő karbantartása, és időszakos felülvizsgálata mindenkinek érdeke. A családi ház tüzek nagy százaléka a nem megfelelő műszaki állapotú kémények miatt következik be, mely következtében komoly anyagi károk következnek be, de emellett minden évben emberéletet is követelnek.